

**Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Sporočilo Komisije z dne 28. aprila 2017 –
Sporočilo Komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah**

(C(2017) 2616 final)

(2018/C 129/10)

Poročevalec: **Cillian LOHAN**

Soporočevalec: **Brian CURTIS**

Zaprosilo	Evropska komisija, 31. 5. 2017
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Sklep plenarne skupščine	25. 4. 2017
Pristojnost	strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	21. 11. 2017
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	7. 12. 2017
Plenarno zasedanje št.	530
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	171/5/2

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO odobrava to razlagalno sporočilo, ki vsebuje dragocen pregled dosedanje sodne prakse Sodišča EU v zvezi z dostopom do pravnega varstva na nacionalni ravni v okoljskih zadevah. Nosilec odločitev na nacionalnih sodiščih in v upravnih strukturah ter podjetjem in državljanom bo prineslo dodatne koristi v obliki večje pravne varnosti in jasnosti, **če** bodo z njim učinkovito seznanjeni.

1.2 EESO priznava, da je enak dostop do pravnega varstva v vsej EU ključni dejavnik, na katerem temeljita enotni trg in usklajeno uresničevanje pravic iz zakonodaje EU v Uniji, trgov in vlagateljem pa zagotavlja potrebno pravno varnost in jasnost.

1.3 EESO poziva h krovni in zavezujoči zakonodaji EU, ki je potrebna zaradi doslednosti in celotnosti pri izvajanju dostopa do pravnega varstva v vsej Uniji. Dopolnila bo to sporočilo o dostopu do pravnega varstva, ki je dobrodošlo. Zavezujoča zakonodaja se v delovnem dokumentu služb Komisije ⁽¹⁾ ocenjuje kot najboljši pristop. EESO je tudi seznanjen z analizo in priporočili iz Darpövega poročila ⁽²⁾, ki ga je o tej temi naročila Komisija EU. Države članice morajo tovrstne cilje podpreti in ne smejo ovirati njihovega uresničevanja.

1.4 Da bo sporočilo imelo dejanski učinek, ga mora dopolniti usposabljanje in izobraževanje na ravni držav članic, namenjeno ciljnim skupinam, zlasti pravosodnim organom in upravnim organom, pristojnim za revizijo, ter državljanom.

1.5 Komisija mora prednostno nameniti dovolj finančnih in drugih sredstev v podporo tovrstnih načrtov, enako pa velja tudi za države članice.

1.6 Namen sporočila ni prevlada nad nacionalnim pravom. Navaja sodbe in pojasnila Sodišča, ki predstavljajo temeljne zavezujoče zahteve. Slednje in zahtevo, da ne sme priti do izjem ali nazadovanja, je treba navesti v prihodnjih različicah sporočila.

⁽¹⁾ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2017/EN/SWD-2017-255-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>.

⁽²⁾ <http://ec.europa.eu/environment/aarhus/pdf/synthesis%20report%20on%20access%20to%20justice.pdf>.

1.7 Razlagalno sporočilo je treba posodablјati. Vsebino bo treba redno posodablјati, da bo točna in aktualna, za ciljne skupine pa organizirati osvežitvene tečaje, da se upošteva razvoj sodne prakse Sodišča. Razmisliti bi morali o dinamičnem orodju, ki se posodablјa, za civilno druţbo, javne uprave in pravosodne organe.

1.8 Prednostno bi bilo treba obravnavati povratne informacije strokovnjakov ter vrzeli in manjkajoče navedbe za države članice v sporočilu; med drugim bi bilo treba razmisliti, kako obravnavati področja z vrzelmi v sedanji sodni praksi Sodišča.

1.9 Treba je pripraviti **in vzdrževati** neodvisno, objektivno in vsestransko izhodišče, ki bo odražalo pozitivni razvoj in vprašanja, povezana z dostopom do pravnega varstva na ravni držav članic, ter vse elemente člena 9 Aarhuške konvencije.

1.10 Ker je predhodno odločanje pomembno pri zagotavljanju enotne uporabe zakonodaje EU na tem področju ⁽³⁾, bi Komisija morala podrobno proučiti uporabo in spoštovanje te določbe v vseh državah članicah ter o tem poročati. Prav tako bi morala raziskati in odpraviti vse ovire pri njeni uporabi.

1.11 Okoljevarstveniki po vsem svetu se soočajo s šikaniranjem in preganjanjem, zato bi EU morala biti zgled pri olajševanju dostopa do pravnega varstva.

1.12 EESO opozarja na omejitve razlagalnega sporočila, saj ne zajema ugotovitev neodvisnega odbora Aarhuške konvencije za skladnost. To pomembno in uporabno gradivo lahko dopolni sporočilo Komisije ter podpre nosilce odločanja in državljane pri dostopu do pravnega varstva. Nanj se je treba sklicevati.

1.13 EESO podpira Aarhuško konvencijo in njeno polno izvajanje s strani EU in v EU. Zato je ključno, da njene pogodbenice v celoti podprejo ugotovitve v zvezi z izpolnjevanjem obveznosti, ki jih je pripravil odbor Aarhuške konvencije za skladnost, ki so ga ustanovile.

1.14 EESO se zaveda občutljivosti v zvezi z nedavnimi ugotovitvami odbora Aarhuške konvencije za skladnost o neizpolnjevanju obveznosti glede dostopa do pravnega varstva znotraj institucij EU. EESO poziva k nujnemu in konstruktivnemu ukrepanju EU v obdobju do naslednjega zasedanja pogodbenic. Zlasti bo pomembno, da se z okoljskimi nevladnimi organizacijami in civilno druţbo prednostno opredeli širok in ambiciozen pristop glede tega, kako in kje lahko EU izboljša izvajanje konvencije in dostop do pravnega varstva znotraj in s strani svojih institucij. Treba bi bilo razmisliti tudi o vzporednem in dopolnilnem pristopu glede dostopa do pravnega varstva znotraj EU in s strani njenih institucij ter o ustreznem svetovanju in postopnem uvajanju.

2. Splošne ugotovitve

2.1 Dokument, ki ga je objavila Komisija, je razlagalno sporočilo, ki vsebuje pregled sodne prakse Sodišča EU v zvezi z dostopom do pravnega varstva na nacionalni ravni v okoljskih zadevah. V obliki podrobne pravne analize pojasnjuje nekatere pravne in postopkovne zahteve ter standarde v zvezi z okoljskimi zadevami ter zajema teme, kot so pravna sredstva, stroški, časovni okviri, roki, področje uporabe, procesno upravičenje in učinkovitost.

2.2 Namen sporočila je zagotoviti „jasnost in referenčni vir“ za nacionalne uprave, nacionalna sodišča in posameznike ter nevladne organizacije, ki zagovarjajo javne interese, in „gospodarske subjekte, ki jim je predvidljiva uporaba prava v skupnem interesu“ (točka A9). V točki 8 je predstavljeno ozadje tega cilja z vidika težav, s katerimi se soočajo pripadniki te ciljne skupine – med katere med drugimi sodijo podjetja, MSP, posamezniki, nevladne organizacije in javnost – pri dostopu do pravnega varstva v državah članicah.

2.3 Prav tako je pojasnjen pomen okolja kot „sistem[a], ki nam omogoča življenje“ ter njegovega ohranjanja, varstva in izboljšanja kot „skupne evropske vrednote“.

⁽³⁾ Člen 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

2.4 Predstavljen je širši kontekst EU za dostop do pravnega varstva z navajanjem Pogodb in načela učinkovitega sodnega varstva, pa tudi člena 47 Listine EU o temeljnih pravicah in Aarhuške konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah. EU in 28 držav članic so med 47 pogodbenicami konvencije, ki vključujejo še druge evropske in srednjeazijske države.

2.5 EU je leta 2003 sprejela dva zakonodajna predloga, in sicer o „dostopu do informacij o okolju“⁽⁴⁾ in o „sodelovanju javnosti“⁽⁵⁾, s katerima se je v določenih veljavnih direktivah v omejenem obsegu zagotovil dostop do pravnega varstva. Leta 2006 je bila sprejeta dodatna uredba o uporabi določb Aarhuške konvencije v EU (uredba o Aarhuški konvenciji⁽⁶⁾). Komisija je leta 2003 sprejela zakonodajni predlog o dostopu do pravnega varstva⁽⁷⁾, ki pa je bil leta 2014 umaknjen zaradi razhajanj držav članic in pomanjkanja politične volje za njegovo sprejetje⁽⁸⁾. Neobstoj direktive je še vedno problem, ki ga je treba rešiti. EESO poziva h krovni in zavezujoči zakonodaji EU o dostopu do pravnega varstva.

2.6 EU in države članice so podpisnice Aarhuške konvencije, ki so jo tudi ratificirale. Pogodbenice konvencije so na prvem zasedanju leta 2002 za konvencijo vzpostavile mehanizem skladnosti s konvencijo, vključno z odborom konvencije za skladnost. Ta odbor proučuje sporočila o neizpolnjevanju obveznosti s strani pogodbenic ter v zvezi s tem pripravlja ugotovitve in priporočila. Ti so predstavljeni na zasedanjih pogodbenic, ki so jih do šestega zasedanja leta 2017 brez izjeme vselej v celoti podprle.

2.7 V sporočilu se **priznava**, da so v nekaterih državah članicah še vedno pomembne ovire. V nekaterih državah je dostop skoraj popolnoma onemogočen, ponekod je omejen, spet drugod so problem visoki stroški, v nekaterih državah pa niso predvidena učinkovita pravna sredstva. Treba je pripraviti neodvisno poročilo o izhodiščnem stanju, ki ga je treba posodabljati, da se zagotovi jasnost glede konkretnih vprašanj znotraj držav članic in poudarijo tudi obstoječe najboljše prakse.

2.8 Komisija navaja sodbe in pojasnila Sodišča, ki predstavljajo temeljne zavezujoče zahteve. Slednje in zahtevo, da ne sme priti do izjem ali nazadovanja, je treba jasno navesti v prihodnjih različicah sporočila.

2.9 Sporočilo Komisije je objavljeno v času ostre polemike o tem, ali EU kot pogodbenica v celoti izpolnjuje svoje obveznosti iz člena 9 Aarhuške konvencije. Do polemike je prišlo po sporočilu o domnevnem neizpolnjevanju obveznosti, ki ga je prejel odbor konvencije za skladnost: odbor je ugotovil⁽⁹⁾, da EU v zvezi z izvajanjem dostopa do pravnega varstva ne izpolnjuje obveznosti, in podal ustrezna priporočila.

2.10 Julija 2017 je Svet EU soglasno sklenil, da te ugotovitve sprejme pod pogojem, da se sprejmejo nekatere spremembe (to stališče je zagovarjala Komisija), in ponovil svojo podporo Aarhuški konvenciji⁽¹⁰⁾. V spremembah k sklepu zasedanja pogodbenic o ugotovitvah odbora za skladnost se med drugim predlaga, da se zapiše, da se pogodbenice na zasedanju „seznanijo“ z ugotovitvami, ne da jih „potrdijo“. EESO poudarja protislovje v prizadevanjih EU, da se ugotovitev odbora za skladnost ne sprejme, hkrati pa se potrjuje podpora Aarhuški konvenciji. Če bodo ta pristop sprejele tudi ostale pogodbenice konvencije, bi to utegnilo resno spodkopati neodvisni mehanizem skladnosti ter pomen in učinkovitost konvencije.

2.11 Na zasedanju pogodbenic konvencije septembra 2017 v Črni gori je bilo sklenjeno, da se odloži sprejetje sklepa pogodbenic o ugotovitvah odbora za skladnost o neizpolnjevanju obveznosti EU. Tak sklep je bil sprejet po prepričljivi predstavitvi nasprotnih stališč in razpravah na zasedanju pogodbenic. Ker pa o zadevi ni bilo doseženo soglasje, ki je značilno za zasedanja pogodbenic, in ker so države članice EU sklicale usklajevalni sestanek, je bilo sklenjeno, da se sprejetje sklepa odloži do naslednjega zasedanja pogodbenic leta 2021.

⁽⁴⁾ Direktiva 2003/4/ES.

⁽⁵⁾ Direktiva 2003/35/ES.

⁽⁶⁾ Uredba (ES) št. 1367/2006.

⁽⁷⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/?uri=CELEX:52003PC0624>.

⁽⁸⁾ Glej Umik zastarelih predlogov Komisije, UL C 153, 21.5.2014, str. 3.

⁽⁹⁾ https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/compliance/C2008-32/Findings/C32_EU_Findings_as_adopted_advance_unedited_version.pdf.

⁽¹⁰⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11150-2017-INIT/sl/pdf>.

2.12 EESO se zaveda občutljivosti, povezanih z nedavnimi ugotovitvami odbora Aarhuške konvencije za skladnost o neizpolnjevanju obveznosti s strani EU. EESO poziva k nujnemu, pravočasnemu in konstruktivnemu ukrepanju EU pred naslednjim zasedanjem pogodbenic. Zlasti bo pomembno, da EU sodeluje z okoljskimi nevladnimi organizacijami in širšo civilno družbo ter skupaj z njimi prednostno opredeli širok in ambiciozen pristop glede tega, kako in kje lahko EU izboljša izvajanje konvencije in dostop do pravnega varstva znotraj in s strani svojih institucij. Treba bi bilo razmisliti tudi o vzporednem in dopolnilnem pristopu k izvajanju dostopa do pravnega varstva znotraj EU in s strani njenih institucij ter o ustreznem svetovanju in postopnem uvajanju.

2.13 Razlagalno sporočilo Komisije je bilo objavljeno po dolgem in neuspešnem sprejemanju konkretnih ukrepov na ravni EU o dostopu do pravnega varstva. To je vključevalo:

- umik predloga direktive o dostopu do pravnega varstva,
- neuspele poskuse sprememb vseh zadevnih direktiv posamično z vključitvijo določb o dostopu do pravnega varstva: glavni okoljski direktivi o pticah in o habitatih na primer še nista bili spremenjeni in še ne vsebujeta jasnih in celovitih določb o dostopu do pravnega varstva,
- neuspele poskuse spremembe posebnih direktiv z vključitvijo določb o dostopu do pravnega varstva ⁽¹¹⁾.

2.14 Treba je uskladiti obravnavo okoljskih zadev na nacionalnih sodiščih: pravni standardi EU očitno niso dovolj konkretni, zato se na Sodišču EU vrstijo številni predlogi za predhodno odločanje. Komisija naj bi s sporočilom pojasnila pravila in standarde, ki izhajajo iz sodne prakse Sodišča, ter s tem okrepila pravno varnost za deležnike.

2.15 Komisija je k pravni analizi podala tudi svoja stališča.

2.16 Sporočilo in njegova pojasnila sodijo v okvir pregleda izvajanja okoljske politike in naj bi ga okrepila. EESO je v nedavnem mnenju ⁽¹²⁾ izrazil podporo pregledu izvajanja okoljske politike in pozval k odločnim ukrepom za izvajanje okoljske zakonodaje v celotnem obsegu in optimalno izkoriščanje njenega potenciala.

2.17 Neobstoj direktive o dostopu do pravnega varstva na vrhu zakonodajne hierarhije pušča vrzel. Z zapolnitvijo te vrzeli bi pojasnili mnoga vprašanja, ki v državah članicah povzročajo zmedo in nedoslednosti, s tem pa probleme podjetjem in državljanom.

2.18 Nekatere države članice so Aarhuško konvencijo ratificirale, ne da bi natančneje navedle, kako bodo izvajale dostop do pravnega varstva v konkretnih primerih, oziroma jo nejasno ali nepopolno izvajajo.

3. Stališče EESO

3.1 EESO podpira Aarhuško konvencijo in njeno polno izvajanje s strani EU in v EU. Zaradi veljavnosti in celovitosti Aarhuške konvencije je nujno, da njene pogodbenice v celoti podprejo ugotovitve neodvisnega odbora za skladnost.

3.2 EESO poudarja, da se Aarhuška konvencija uvršča v mednarodno pravo o človekovih pravicah in je v celoti v skladu s temeljnimi načeli EU, tako Pogodbe kot tudi Listine EU o človekovih pravicah. EESO poudarja, da se mora EU zavzemati za človekove pravice in pri tem igrati vodilno vlogo na mednarodni ravni.

3.3 EESO poziva države članice, naj pospešijo dejansko uresničevanje Aarhuške konvencije, pri čemer naj zlasti zagotavljajo, da se dostop do pravnega varstva v upravnih revizijskih postopkih in na nacionalnih sodiščih zagotavlja dosledno v skladu z zahtevami konvencije in glavnimi značilnostmi teh revizijskih postopkov, kot so opisani v členu 9(4) konvencije. EESO prav tako priznava izjemno pomembno soodvisnost treh stebrov konvencije, ki jih je treba izvajati kot dopolnjujoče se dele celote, da bodo imeli pravi učinek.

⁽¹¹⁾ Direktiva o nacionalnih zgornjih mejah emisij.

⁽¹²⁾ Pregled izvajanja okoljske politike, UL C 345, 13.10.2017, str. 114.

3.4 Odbor odobrava sporočilo, ki ga je objavila Komisija, ter meni, da je zelo uporaben in pomemben dokument. EESO priznava, da je enak dostop do pravnega varstva ključni dejavnik pri zagotavljanju enotnih tržnih pogojev, kar pa je temeljnega pomena za uspeh enotnega trga. Prav tako je potreben za uspešno in usklajeno uresničevanje temeljnih pravic iz zakonodaje EU v celotni Uniji. To sporočilo prispeva k temu.

3.5 EESO odobrava navedbo Komisije, da „bo v primeru nespoštovanja veljavnih pravnih zahtev na podlagi pravnega reda EU še naprej uporabljala tudi postopke za ugotavljanje kršitev za zagotovitev izpolnjevanja zahtev“ (točka 13). Pogodbe EU Komisiji v zvezi s tem namenajo potrebno in jasno vlogo. Uspešno opravljanje te vloge je ključnega pomena, da se zagotovi dosledno uresničevanje zavez držav članic, da države članice, ki te zahteve izpolnjujejo, niso nepravilno v slabšem položaju, in da se zagotovijo enotni tržni pogoji in pravice.

3.6 EESO meni, da učinkovito izvajanje okoljske zakonodaje trgom in vlagateljem zagotavlja pravno varnost in jasnost ter hkrati spodbuja trajnostni razvoj. EESO pozdravlja namen navodil Komisije, da se izboljšata pravna varnost in jasnost glede okoljske zakonodaje, kljub omejenemu področju uporabe.

3.7 EESO odobrava, da je Komisija naročila analize o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, kot je na primer Darpövo poročilo⁽¹³⁾. To poročilo in druge neodvisne analize zagotavljajo pomembne ocene o izvajanju, s katerimi bi morale biti države članice seznanjene.

3.8 EESO se zaveda, da vsebuje člen 2 konvencije opredelitev „organa javne oblasti“ kot „institucije katere koli organizacije za regionalno gospodarsko povezovanje iz 17. člena, ki je pogodbenica te konvencije“ ter da v skladu s to opredelitvijo in v skladu s členom 17 ta konvencija velja tudi za pogodbenice, kot je EU. Slednja je sama podpisala in ratificirala konvencijo⁽¹⁴⁾. EESO meni, da listina EU o ratifikaciji Aarhuške konvencije institucij EU ne odvezuje dolžnosti zagotavljanja dostopa do pravnega varstva.

4. Prihodnji koraki

4.1 Potrebna so nadaljnja sporočila ali navodila, ki bodo vsebovala ugotovitve in priporočila odbora Aarhuške konvencije za skladnost ter zagotovila dodatno jasnost in olajšala izvajanje in uporabo konvencije. Pri zagotavljanju jasnosti in doslednosti je lahko v veliko pomoč direktiva o dostopu do pravnega varstva.

4.2 *Skladnejši pristop* k izvajanju bi v državah članicah zagotavljal enotnejše pogoje za podjetja in spodbujal razvoj. Sedanja negotovost povzroča zamude in dodatne stroške ter ovira trajnostni razvoj.

4.3 Nujno je potrebno *posvetovanje v vsej EU, da se pripravi in vzdržuje neodvisna izhodiščna ocena* o dostopu do pravnega varstva na ravni držav članic. Pri tem je treba proučiti tako stopnjo ozaveščenosti civilne družbe kot tudi sodno prakso in prakso v zvezi z upravnimi revizijskimi postopki. Zlasti je treba ugotoviti, katere zadeve se obravnavajo in katere ne ter katere se pri obravnavi soočajo z ovirami zaradi težav z dostopom do pravnega varstva. EESO lahko pri tem igra vlogo s svojo mrežo organizirane civilne družbe, s katero lahko doseže široko publiko. Prav tako je pripravljen prevzeti vlogo pri sporočanju ugotovitev tovrstne ocene. Ocena mora biti neodvisna in objektivna.

4.4 Ta izhodiščna ocena mora presegati pregled izvajanja okoljske zakonodaje, ki je omejen zaradi področja uporabe in nesodelovanja javnosti; prav tako mora presegati omejitve pregleda stanja na področju pravosodja v EU. V oceno bi bilo treba zajeti vse vidike člena 9 Aarhuške konvencije, zlasti vse značilnosti revizijskih postopkov iz člena 9(4) in obveznosti vzpostavitve ustreznih mehanizmov pomoči iz člena 9(5). Oceno bi morali vsaj vsaki dve leti v celoti posodobiti.

4.5 Komisija priznava izjemno pomembno vlogo državljanov in nevladnih organizacij pri poudarjanju odgovornosti v okviru Aarhuške konvencije, kar EESO podpira. Usposabljanje in izobraževanje na ravni držav članic je izjemno pomembno tako za državljane kot tudi v pravosodju. Komisija:

⁽¹³⁾ <http://ec.europa.eu/environment/aarhus/pdf/synthesis%20report%20on%20access%20to%20justice.pdf>.

⁽¹⁴⁾ https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XXVII-13&chapter=27&clang=en#EndDec.

- mora pripraviti konkretne načrte za posodabljanje in učinkovito razširjanje sporočila, da bo pravočasno odražalo pomemben razvoj sodne prakse Sodišča; pri tem mora sodelovati s civilno družbo;
- bo morala za tovrstne načrte prednostno nameniti dovolj finančnih in drugih sredstev;
- bi lahko razmislila o dinamičnem orodju, ki se posodablja, za civilno družbo, javne uprave in pravosodne organe, da se ažurno in točno upošteva pomemben razvoj sodne prakse Sodišča;
- bi morala o teh načrtih vsakih šest mesecev objaviti poročilo o napredku;
- bi morala opredeliti vrzeli in manjkajoče navedbe za države članice v sporočilu ter jih prednostno obravnavati in odpraviti; med drugim bi morala obravnavati področja z vrzeli v sedanji praksi sodišča ter povratne informacije strokovnjakov.

4.6 Izjemno visoki stroški v nekaterih jurisdikcijah so lahko pomembna ovira pri dostopu do pravnega varstva. Tveganje, da bo treba poravnati stroške, ki so lahko izjemno visoki, lahko predstavlja oviro pri dostopu do pravnega varstva. Okoljevarstveniki se po vsem svetu soočajo s šikaniranjem in preganjanjem, zato bi morala biti EU zgled pri olajševanju dostopa do pravnega varstva in bi morala biti zlasti proaktivna pri obravnavi zadev, kjer prihaja do šikaniranja in kjer stroški predstavljajo oviro.

4.7 Potreben je mehanizem, s katerim bi uporabili ugotovitve odbora za skladnost za to, da se sporočilo državam članicam dopolni in dodatno pojasnijo obveznosti.

4.8 Razlagalno sporočilo bo treba redno vzdrževati in posodabljati, ciljne skupine pa redno seznanjati z novostmi in jim nuditi osvežitvene tečaje. Države članice in Komisija morajo v podporo učinkovitih načrtov zagotoviti dovolj finančnih in drugih sredstev.

4.9 Ker je predhodno odločanje ⁽¹⁵⁾ pomembno pri zagotavljanju enotne uporabe zakonodaje EU na tem področju, bi Komisija morala podrobno proučiti uporabo te določbe v vseh državah članicah ter o tem poročati. Prav tako bi morala raziskati in odpraviti morebitne ovire pri njeni uporabi.

V Bruslju, 7. decembra 2017

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS

⁽¹⁵⁾ Člen 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije.